

VARSELEDE NEDBEMANNINGER – HVEM ENDER HOS NAV?

Av Lars Sutterud¹

Sammendrag

Norske bedrifter varsler i økende grad om nedbemanning. I 2015 ble det sendt ut varsler om nedbemanning av 49 600 stillinger. Dette er mer enn en dobling sammenlignet med 2014. I denne artikkelen ser vi nærmere på hvilke typer bedrifter som sender ut varsler om nedbemanning. I tillegg beskriver vi kjennetegn ved personene fra de samme bedriftene som er registrert hos NAV seks måneder etter at varselet ble gitt.

Bedriftene som varsler om nedbemanning er oftest fra Rogaland, har femti eller færre ansatte og er i industri- eller bergverksdrift og utvinningsnæringen. Til sammen finner vi i perioden januar 2014 – juni 2015 at 30 prosent av antallet personer som ble varslet nedbemannet er registrert hos NAV seks måneder etterpå. Tre fjerdedeler av de som da er registrert hos NAV er menn, noe som skyldes at det er i mannsdominerte næringer at varslene kommer. Blant de som er registrert hos NAV er 55 prosent arbeidssøkere. De fleste mottar dagpenger, noe som gjelder både blant menn og kvinner, og i alle aldre. Flest registrerte arbeidssøkere seks måneder etter en varslet nedbemanning finner vi i yrkesgruppen ingeniører, samt «mekaniker, sveiser eller plate/verkstedarbeider». Felles for begge disse yrkesgruppene er at de tilhører oljenæringen. Vi ser i tillegg tegn til at de varslede nedbemanningene i økende grad faktisk blir gjennomført.

.....

¹ Takk til Ulf Andersen for idé og takk til Åshild Male Kalstø for kommentarer og innspill underveis.

Innledning

Den oljedrevne økningen i arbeidsledigheten setter arbeidsmarkedet under press. Arbeidsledigheten økte gjennom 2015 og ventes å fortsette å øke i år. En pekepinn på hvordan den videre utviklingen vil bli, kan man få ved å studere antallet bedrifter som varsler om fremtidig nedbemanning. Bedrifter er pliktige til å rapportere til NAV når de planlegger nedbemanning hvis nedbemanningen gjelder ti eller flere stillinger². NAV mottok et økende antall varsler om nedbemanning fra bedriftene gjennom 2015. Samtidig melder lokale NAV-kontor at bare rundt halvparten av alle varslede nedbemanninger faktisk trer i kraft. Det er derfor av interesse å studere nærmere hvordan forholdet mellom varsler om nedbemanning og registrert arbeidsledighet arter seg: Betyr økt antall varsler at vi kan vente en økt tilstrømning til NAV-kontorene i tiden framover og at arbeidsledigheten vil øke mer?

Denne artikkelen bidrar med en registerdatabasert undersøkelse av de varslede nedbemanningene, både når det gjelder bedriftene som sender ut varsler og hvilke personer som blir rammet og som videre melder seg hos NAV. I tillegg vil vi prøve å si noe om i

² Se faktaboks under for mer informasjon om meldeplikten som gjelder for bedrifter som planlegger nedbemanning.

Varslede nedbemanninger

En arbeidsgiver som vurderer å gå til masseoppsigelser skal så tidlig som mulig gi melding om dette til NAV. Meldeplikten skal sikre at NAV kan bistå virksomheten og de berørte arbeidstakerne. Med masseoppsigelser menes at minst 10 arbeidstakere blir sagt opp innenfor et tidsrom på 30 dager. Når en arbeidsgiver planlegger masseoppsigelser, vil den tidligst tre i kraft 30 dager etter at NAV har fått melding.

Arbeidsgiver skal gi tilsvarende melding til NAV hvis minst 10 arbeidstakere vil bli permittert uten lønn, eller få sin ukentlige arbeidstid redusert med mer enn 50 prosent i mer enn fire uker. Se arbeidsmarkedsloven § 8 og arbeidsmiljøloven § 15-2 for mer om arbeidsgivers meldeplikt ved masseoppsigelser og permitteringer¹.

¹ Hentet fra <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Statistikk/Arbeidssøkere+og+stillinger+++statistikk/Forh%C3%A5ndsinnmeldte+driftsinnskrenkninger>

hvilken grad bedriftene gjennomfører de varslede nedbemanningene, målt i andelen av de varslede nedbemanningene som registrer seg hos NAV.

Data

Hver måned mottar Arbeids- og velferdsdirektoratet lister med oversikt over bedrifter som varsler om nedbemanning fra NAVs fylkeskontakter. Listene vaskes før de leses inn og blir en del av direktoratets statistikkproduksjon. Disse listene, med tilhørende organisasjonsnumre, ligger til grunn for undersøkelsene vi har foretatt. Noen av bedriftene som varsler faller ut av materialet, i hovedsak fordi organisasjonsnumrene er feil registrert³.

Dataene dekker perioden fra januar 2014 til og med juni 2015. Tidsperioden er valgt på bakgrunn av at norske foretak fra og med 2014 i større grad begynte å varsle om nedbemanning. Vi bruker månedsfiler med organisasjonsnumrene som varsler i kombinasjon med arbeidstakerregisteret (Aa-registeret) for å finne personene som er ansatt i bedriften den måneden varselet om nedbemanning ble gitt (varselmåneden). For å være med i dette utvalget, må en person ha et arbeidsforhold til gitte bedrift i varselmåneden, samt være registrert med over fire timer arbeidstid per uke.

Det resulterende utvalget følger vi i seks måneder. Etter seks måneder henter vi ut de personene som nå finnes i et register hos NAV. Deretter gjentas prosedyren for neste varselmånede, med en ny liste med organisasjonsnumre. Denne metoden gir en oversikt over hvor mange og hvilke av de ansatte i en bedrift som varslet om nedbemanning i måned X, som er registrert hos NAV seks måneder senere.

Noen bedrifter varsler gjentatte ganger i observasjonsperioden. Med tanke på tidsserien som ligger til grunn for denne artikkel vil en del personer bli telt dobbelt, både når man ser på antall ansatte i bedriftene da varselet ble gitt, og hvilke av disse som finnes igjen i NAVs registre seks måneder etter. Vi har valgt å

³ Som for eksempel at et foretaksnummer er registrert og ikke organisasjonsnummeret, eller også feiltastinger.

droppe alle med duplikater på fødselsnummeret, slik at når det er snakk om antall eller andel personer så menes det alltid unike personer. For bedriftene gir det mest mening å beholde alle varslene slik at utviklingen kan belyses. Derfor brukes «enkeltvarsler» når vi omtaler varslene fra bedriftene i tidsserier. Innad i hver måned er det imidlertid kun unike bedrifter, slik at i omtalen av et spesifikt månedstall så snakker vi om ett varsel fra én bedrift.

Fra og med 1. januar 2015 ble A-ordningen innført. Innføringen førte til et brudd i arbeidstakerstatistikken. Resultatet er en økning i antall innmeldte arbeidstakerforhold. Vår bruk av Aa-registeret strekker seg fra mai 2014 til november 2015. Derfor vil tall fra 2014 og 2015 ikke være direkte sammenlignbare. Samtidig er det et viktig poeng i denne artikkelen å undersøke *utviklingen* i overgangen til NAV. Dette gjør at en viss lengde på tidsserien er nødvendig.

Flest varsler i oljerelatert virksomhet

Hvilke bedrifter som sender ut varsler, og som videre melder dette til NAV, blir i stor grad styrt av regelverket. Det er kun ved flere enn ni planlagte nedbemanninger at bedriftene er pålagt å varsle NAV. Det utelukker et stort antall norske bedrifter. Ifølge

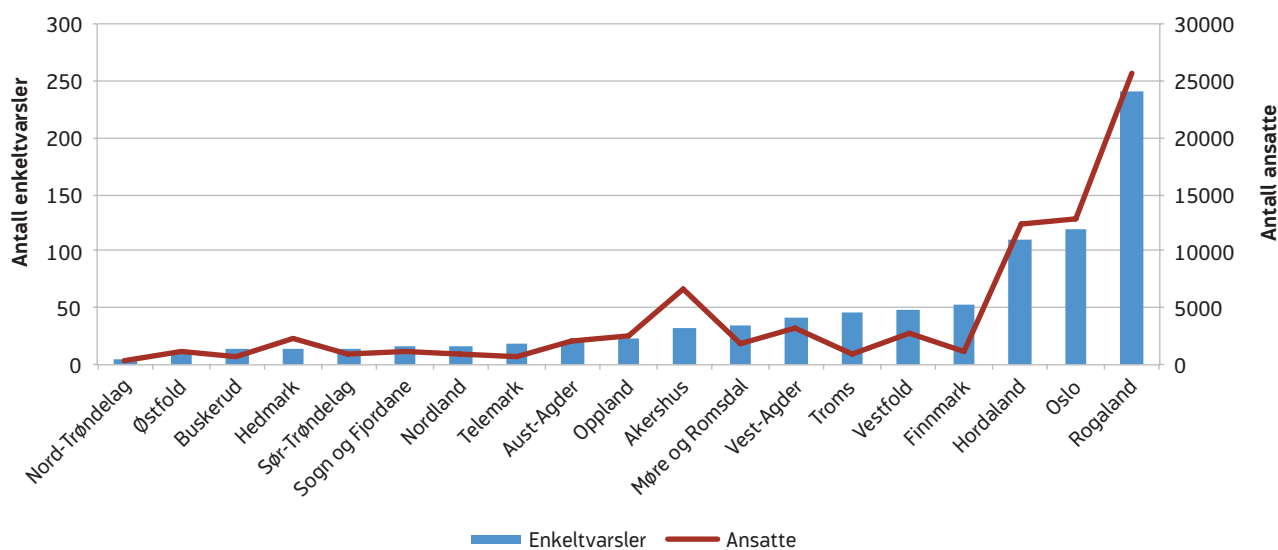
SSB (2015) har 90 prosent av norske bedrifter mindre enn 10 ansatte. Det betyr at når vi snakker om varslede nedbemanninger, så snakker vi om bedrifter som ikke på langt nær er representative for hele populasjonen av bedrifter i Norge.

Figur 1 viser den fylkesvise fordelingen av varslede nedbemanninger i perioden januar 2014 – juni 2015 (blå søyler) og hvor mange ansatte bedriftene som har varslet har (rød linje)⁴. Rogaland skiller seg klart ut, med over dobbelt så mange enkeltvarsler om nedbemanning som Oslo, som har nest flest varsler. Hordaland er fylket med tredje flest enkeltvarsler, omtrent på nivå med Oslo. Deretter er det en nivåforskjell ned til resten av fylkene. Nord-Trøndelag har i observasjonsperioden kun fire tilfeller av at bedrifter varsler om nedbemanning.

At så mange bedrifter i Rogaland og Hordaland har varslet om nedbemanning, skyldes nærings sammensetningen i disse fylkene. Dette er de to fylkene i landet med høyest andel sysselsatte i oljerelatert virk-

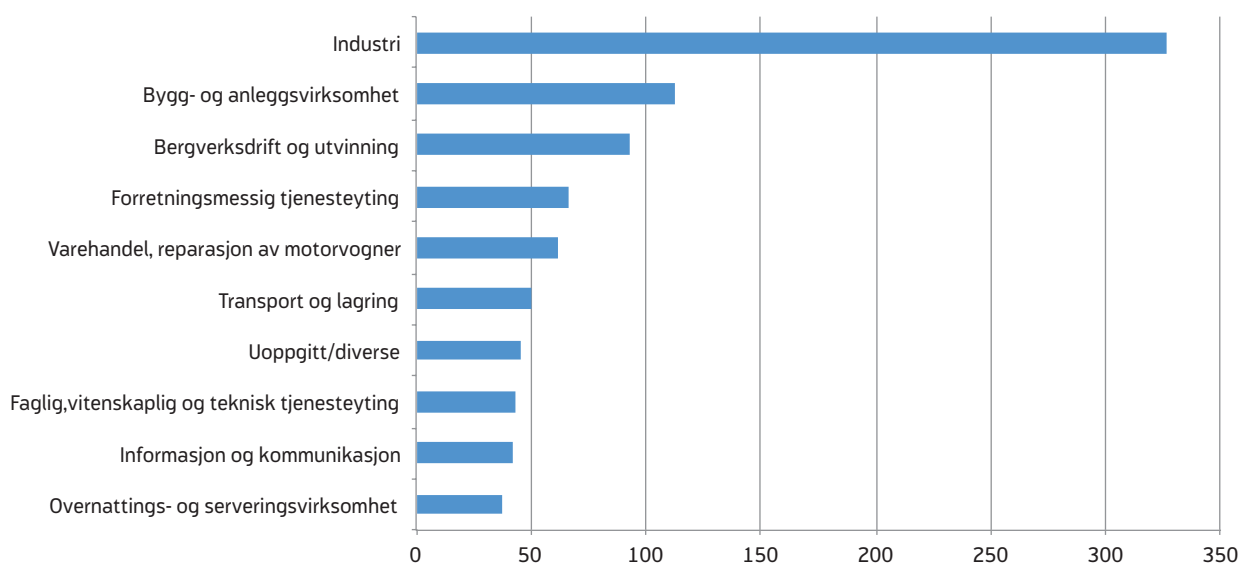
⁴ Noen bedrifter varsler flere ganger i observasjonsperioden, derfor er det ikke snakk om en unik bedrift hver gang det varsles, og derfor omtaler vi varslene som enkeltvarsler. Det betyr også at antallet bedrifter er noe lavere enn antall enkeltvarsler.

Figur 1. Antall varsler om nedbemanning fra januar 2014 til juni 2015 og antall ansatte i bedrifter som har varslet, etter fylke

Kilde: NAV

Figur 2. Antall varsler om nedbemanning fra januar 2014 til juni 2015, etter næring

Kilde: NAV

somhet (IRIS 2015). Det er også bedriftene i oljerelatert virksomhet som dominerer nedbemanningsvarslerne (figur 2). Over en tredjedel av alle enkeltvarsler fra januar 2014 til juni 2015 kom fra bedrifter i industrien, hvor det i all hovedsak dreier seg om oljeindustri. I tillegg er fiskeindustrien en stor undergruppe. Derfor gir det også mening at 25 prosent av varslene innen industrien kommer fra nordlandsfylkene. Varslene innen industrien kunne potensielt berørt 13 000 ansatte, hvorav 18 prosent fra bedrifter i Rogaland (tall ikke vist).

I tillegg har NAV i observasjonsperioden mottatt 92 enkeltvarsler fra bedrifter innen bergverksdrift og utvinning, som også i stor grad er en oljerelatert næring. Disse varslene satte 7 300 ansatte i faresonen, hvorav 86 prosent av de ansatte arbeidet i Rogaland. Bygg- og anleggsvirksomhet er næringen utenom disse to hvor det har kommet flest varsler. Overnattings- og serveringsvirksomheter er nederst på listen av bedrifter som varsler om nedbemanning, men også i denne næringen er over halvparten av varslene lokalisert i Rogaland. Dette viser at oljekrisen også påvirker andre sektorer i fylket.

Flest store bedrifter

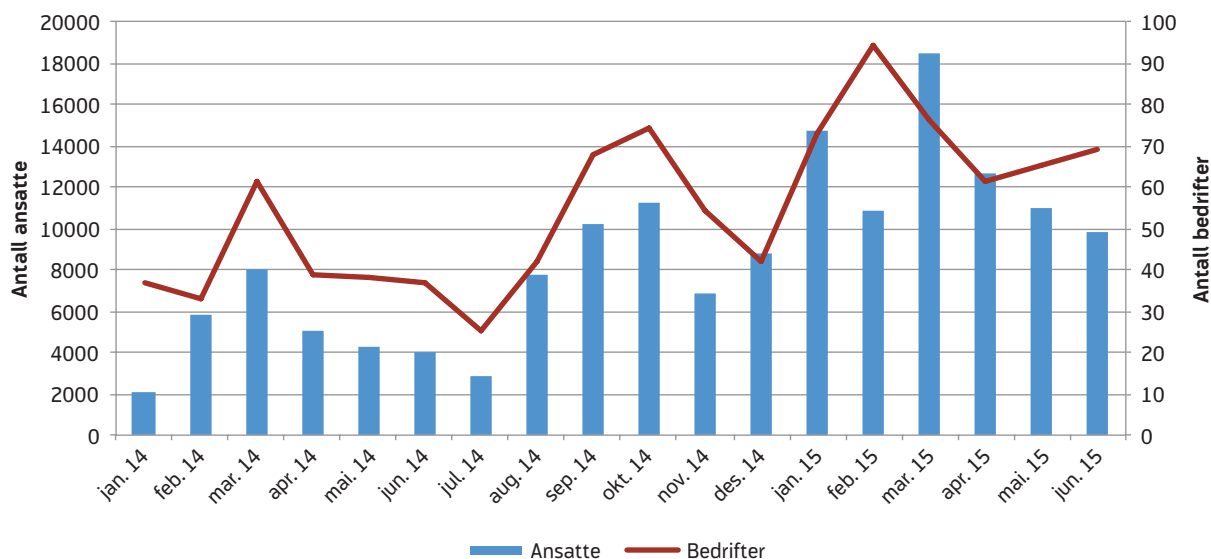
Det månedlige antallet varsler om nedbemanning har variert nokså mye i perioden vi ser på, med en økende tendens gjennom perioden. I figur 3 ser vi månedsvis

utvikling i antall bedrifter som varsler (rød linje) samt hvor mange ansatte bedriftene som har varslet om nedbemanning den enkelte måned har ifølge AA-registeret (blå søyler). Høyest antall varsler ble registrert i februar 2015, med 94 bedrifter som varslet. Antallet bedrifter som har varslet om nedbemanning varierer mellom 25 og 100 i samme periode. Antall ansatte i bedriftene som potensielt er omfattet av varslene varierer også, alt fra 2 000 til 18 000 ansatte i perioden⁵. Selv om tallene varierer i observasjonsperioden, er det en økt trend, både i antall enkeltvarsler og i antall ansatte som er i faresonen.

I figur 4 har vi fordelt varslene etter bedriftsstørrelse. Det er flest varsler fra bedrifter med under 50 ansatte, men nesten like mange av varslene kommer fra bedriftene som har mer enn 100 ansatte. Forholdet mellom de forskjellige typene bedriftsstørrelser holder seg stabilt gjennom observasjonsperioden, og vi ser at bedrifter med mer enn 50 ansatte står for over halvparten av varslene i store deler av perioden. De store

⁵ Fra og med august 2015 begynte antallet varsler om nedbemanning å øke ytterligere, med en topp i oktober 2015 hvor det ble varslet om nedbemanning av 7 100 stillinger. På grunn av at vi i denne artikkelen sjekker statusen til personer seks måneder etter at varselet ble gitt så blir ikke denne utviklingen belyst, men som åpner for å videreføre undersøkelsen.

Figur 3. Antall ansatte i bedrifter og antall bedrifter som varsler om nedbemanning

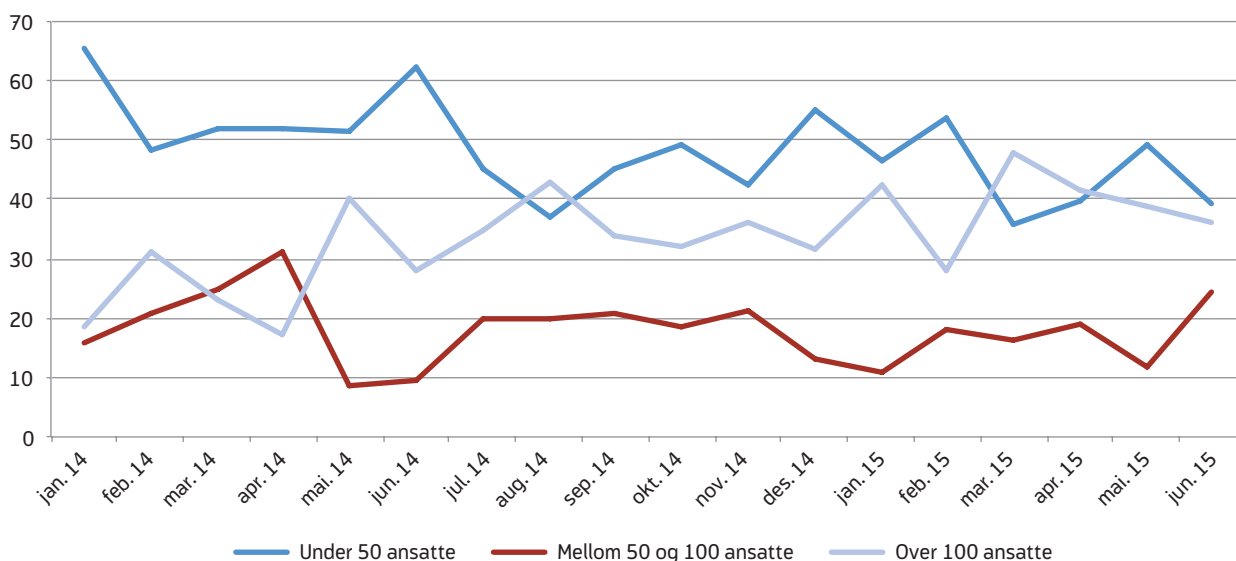
Kilde: NAV

bedriftene er med andre ord svært overrepresentert blant bedriftene som varsler om nedbemanning.

16 prosent arbeidssøkere etter 6 måneder

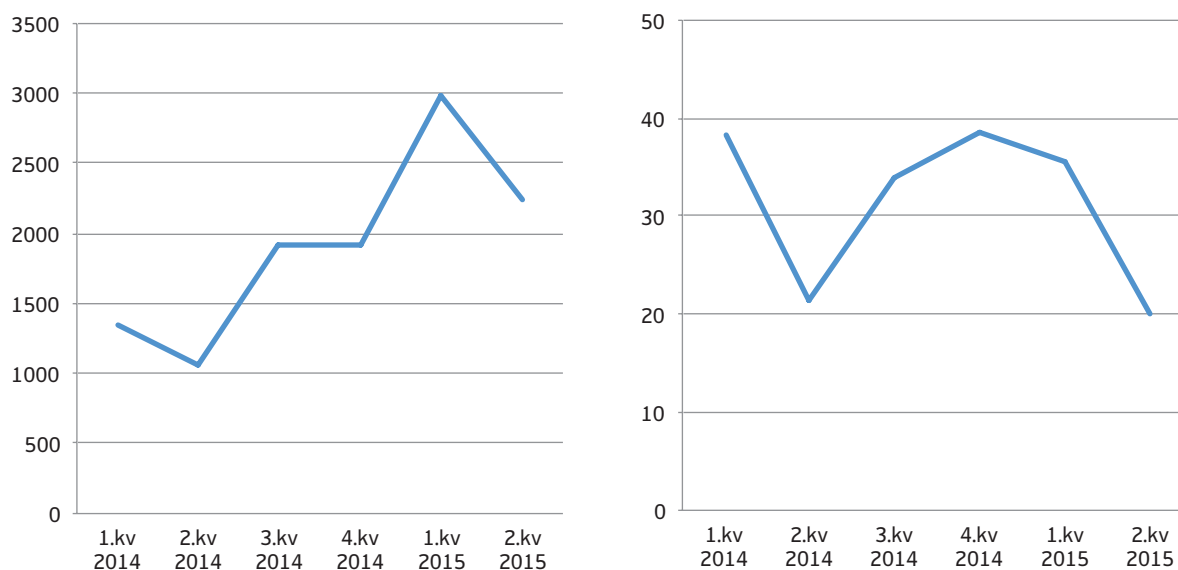
Vi vil nå først undersøke hvor mange personer som er registrert hos NAV seks måneder etter at bedriften de jobbet i varslet om nedbemanning. Deretter avgrens

Figur 4. Andel bedrifter som varsler om nedbemanning, etter bedriftsstørrelse. N = 876.

Kilde: NAV

Figur 5. Personer som er registrert hos NAV seks måneder etter det kvartalet varselet ble gitt. Antall til venstre, andel av antall varslede nedbemanninger til høyre. N = 11 485. Andel i prosent¹

¹ Kvartaler i denne og de påfølgende figurene henviser til kvartalet varselet ble sendt. For eksempel, for andre kvartal 2015 betyr det at det er 2 200 personer av alle registrerte arbeidstakere i bedrifter i januar, februar og mars, som varslet om nedbemanning i andre kvartal 2015, som er registrert hos NAV i henholdsvis oktober, november og desember 2015.

Kilde: NAV

vi oss til de som er registrert som helt eller delvis arbeidsledige eller arbeidssøkere på tiltak.

Figur 5 viser utviklingen i antallet personer som er registrert hos NAV seks måneder etter en varslet nedbemanning og hvor stor andel av de varslede nedbemanningene denne gruppen utgjør. Vi ser at antallet personer som ble registrert hos NAV etter varsler om nedbemanning økte gjennom 2014, og var over dobbelt så stort første halvår 2015 som i første halvår 2014. Dette er ikke overraskende, i og med at antallet varsler også har økt gjennom perioden (figur 3).

Regner vi registreringene hos NAV som andel av de varslede nedbemanningene, ser vi en litt annen utvikling, med variasjon fra over 35 prosent i første kvartal 2014 til 20 prosent i andre kvartal 2015. Mens antallet stiger i perioden, viser andelen altså ingen klar trend. Dette kan leses som at det ikke er noe tegn på at bedriftene i økende grad gjennomfører varsler om nedbemanning i perioden, selv om antallet varsler

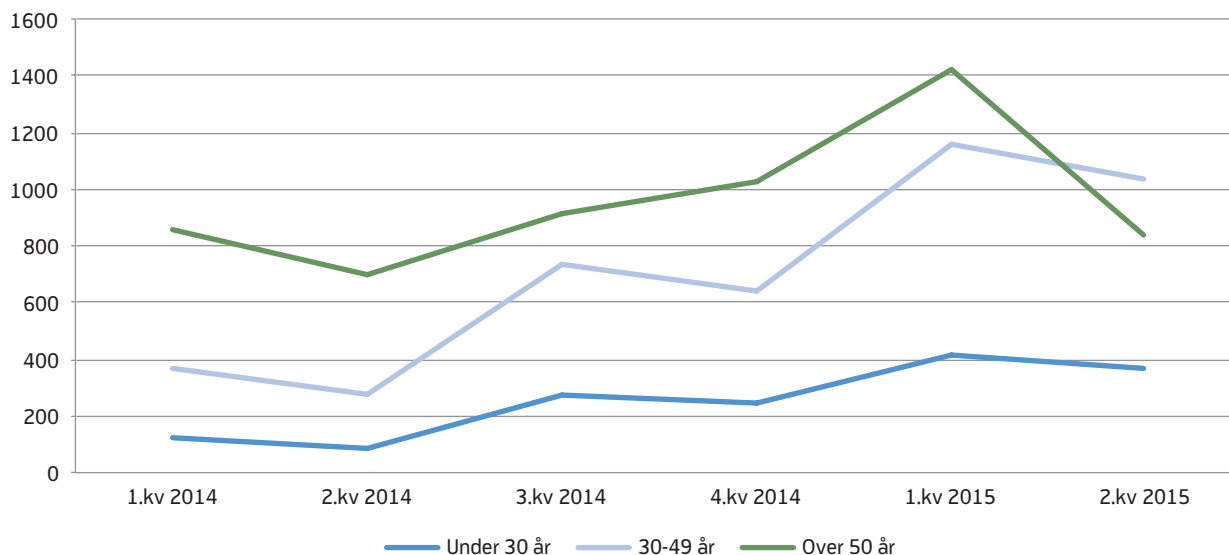
øker⁶. Det som uansett er klart, er at nesten én av tre personer som i observasjonsperioden har ligget i faresonen som følge av varsler om nedbemanning, ender med å registrere seg hos NAV.

Flest menn over 50 år

Det er flest personer over 50 år som er registrert hos NAV seks måneder etter at bedriften de jobbet i varslet om nedbemanning, både når vi ser på antall og andel. Antallet økte for alle aldersgruppene fra første kvartal 2014 til første kvartal 2015 (figur 6). Hvis vi ser på andeler av den totale aldersfordelingen blant de ansatte i nedbemanningsbedriftene, så er 25 prosent av personene i den eldste aldersgruppen registrert hos NAV, mot ni og ti prosent for henholdsvis de yngste og de mellom 30 og 49 år. Dette kan tyde på at de

⁶ Dette resonnementet forutsetter at vi antar at andelen av en gruppe nedbemannede arbeidstakere som faktisk registrerer seg hos NAV i etterkant av nedbemanningen er rimelig konstant over tid. Denne andelen kan imidlertid variere, og det er derfor vanskelig å trekke sikre konklusjoner om faktisk gjennomføringsgrad av varslene ut fra våre data.

Figur 6. Antall personer som er registrert hos NAV seks måneder etter varsel om oppsigelse i bedriften de jobbet i, etter alder

Kilde: NAV

eldre blir rammet hardere av nedbemanning enn de yngre.

Både i antall og andel ligger de yngste noe under de to eldste gruppene. Kun 13 prosent av personene som registrerer seg hos NAV er under 30 år (tall ikke vist). Halvparten av de som registrerer seg hos NAV er 50 år eller eldre. Andelen personer i denne gruppen har falt i andre kvartal 2015, mens det ble litt flere fra den yngste aldersgruppen. 37 prosent er mellom 30 og 49 år.

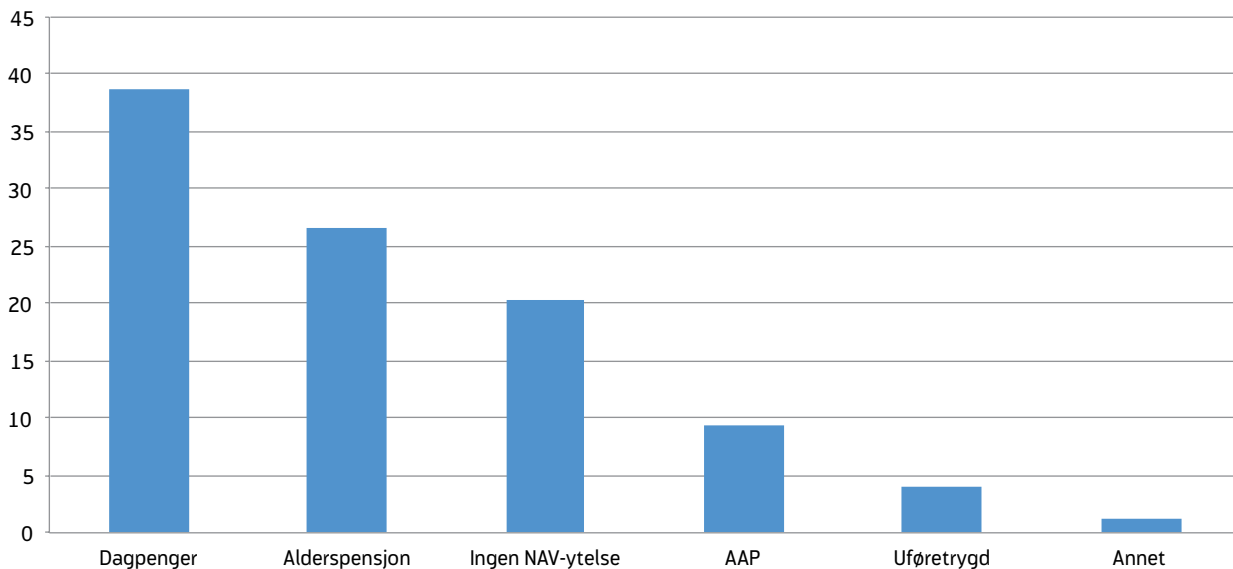
Det er en betydelig kjønnsforskjell i antall personer som registrerer seg hos NAV. I alle aldersgruppene er det omtrent tre ganger så mange menn som er registrert hos NAV i etterkant av varsler om nedbemanning enn det er kvinner. Dette skyldes at det er i olje-relatert industri og bygg og anlegg at det har kommet klart flest nedbemanninger, og dette er næringer som er svært mannsdominerte. Derimot, hvis vi ser på *andelen* av registrerte arbeidstakere blant menn og kvinner som ender med å registrere seg hos NAV etter en varslet nedbemanning, er imidlertid kjønnsforskjellene små (tall ikke vist). Dette kan indikere at kjønnsforskjell ikke kan bidra til å forklare hvorfor noen personer registrerer seg hos NAV i kjølvannet av nedbemanningsvarsler.

39 prosent mottar dagpenger

Når vi ser på hvilke ytelser de som var registrert hos NAV seks måneder etter et varsel om nedbemanning mottar, utgjør dagpenger den største gruppen, med 39 prosent. Det skyldes at en høy andel av de som har mistet jobben vil ha opparbeidet seg rett på dagpenger. Andelen som mottar dagpenger er høyest blant de under 50 år (tall ikke vist), noe som trolig skyldes at det i den eldste gruppen er mange, relativt sett, som har begynt å motta alderspensjon.

27 prosent av alle personene i utvalget mottar alderspensjon. Det som er viktig å poengtere her er at de aller fleste som mottar alderspensjon, rundt 90 prosent, kombinerer alderspensjon med arbeid. Det betyr at kun 10 prosent har gått fra å være i arbeid i bedrifter som varsler om nedbemanning til kun å motta alderspensjon. Det betyr også at de personene vi her finner registrert i NAVs registre ikke trenger å ha vært omfattet av nedbemanning. Det samme gjelder i prinsippet også de andre som er registrert hos NAV, men alderspensjon skiller seg ut her som den formen for registrering som trolig vil være minst betinget av varslene om nedbemanning. Dataene våre omfatter som sagt ikke informasjon om hvem som faktisk er

Figur 7. Personer registrert hos NAV seks måneder etter varslet nedbemanning, etter hvilken ytelse de mottar¹. Andel i prosent. N = 11 485

¹Kategorien «Annet» inneholder tiltakspenger og overgangsstønnad

Kilde: NAV

nedbemannet, dette er noe vi anslår på et grovere nivå, ut fra registreringene vi observerer.

I utvalget er det nesten 1 000 personer som mottar arbeidsavklaringspenger, noe som utgjør ni prosent av alle som er registrert hos NAV etter varsel om nedbemanning. En liten gruppe på fire prosent er registrert med uføretrygd, mens så mye som 20 prosent av dem vi finner i NAVs registre ikke har noen ytelse fra NAV. Denne gruppen kan vi ikke si noe sikkert om, men en antagelse er at en del personer har mottatt sluttpakke som følge av nedbemanning. En annen mulighet er at de mottar kommunale ytelser, som sosialhjelp, i stedet for statlige. På grunn av at vi ikke har data for sosialhjelp i 2015, kan vi ikke si noe sikkert om det er tilfelle.

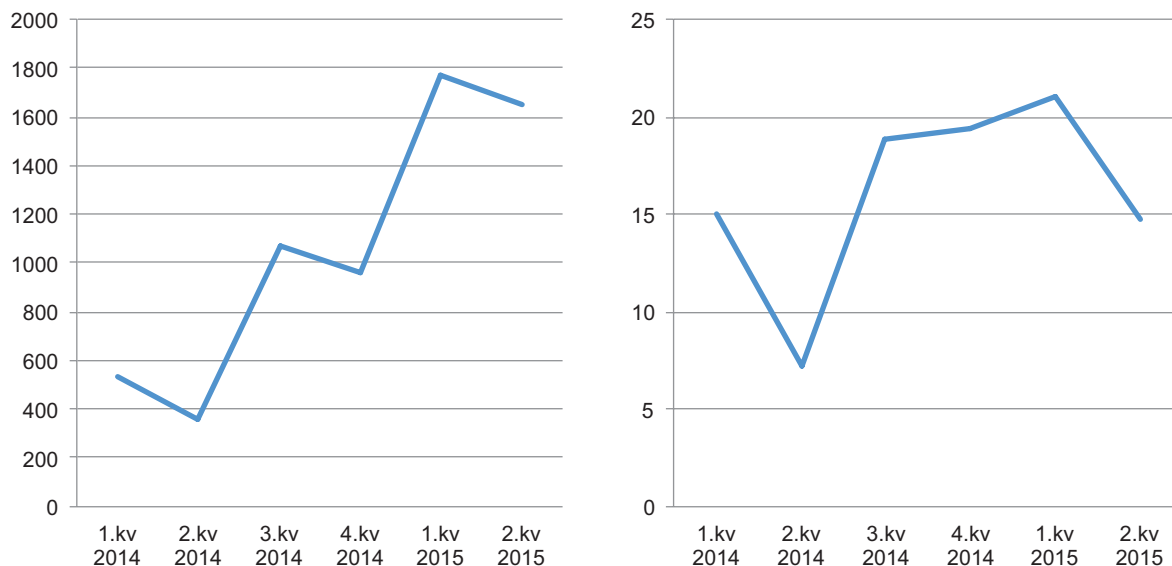
Over 3 av 4 arbeidssøkere mottar dagpenger

I fortsettelsen skal vi fokusere kun på de som er registrert som *helt eller delvis arbeidsledige eller arbeidssøkere på tiltak* (samlet omtalt som arbeidssøkere) seks måneder etter at bedriften de jobbet i varslet om nedbemanning. Denne gruppen utgjør 6 300 personer, eller 55 prosent av alle personene som vi finner igjen registrert hos NAV.

Figur 8 viser utviklingen i antall personer som er registrert som arbeidssøkere hos NAV, seks måneder etter at bedriften de jobbet i varslet om nedbemanning. Antallet steg fra 400 i andre kvartal 2014 til 1 800 i første kvartal 2015. Som andel av de varslede nedbemanningene, har tallet variert i perioden. Andelen lå på 15 prosent både i første kvartal 2014 og andre kvartal 2015, mens gjennomsnittet for observasjonsperioden er på 16 prosent.

Vi ser altså at antallet registrerte arbeidssøkere fra varslingsbedrifter stiger, men også andelen av de potensielt rammede som ender som arbeidssøker viser en viss økning i perioden. Andelen steg med seks prosent fra første kvartal 2014 til første kvartal året etter, og med åtte prosent fra andre kvartal 2014 til andre kvartal 2015. Dette kan leses som at det er en noe økende sannsynlighet for at personer fra bedrifter som varsler om nedbemanning registrerer seg som arbeidssøker hos NAV. Igjen er det imidlertid viktig å understreke at dette kun gjelder den delen av de nedbemannede som faktisk blir registrert hos NAV. Vi kjenner ikke det faktiske antallet nedbemanninger, og dermed heller ikke hvor mange av de nedbemannede som *ikke* registrerer seg hos NAV. Både andel og antallet som

Figur 8. Registrerte arbeidssøkere blant personer som er registrert hos NAV seks måneder etter at bedriften de jobbet for varslet om nedbemanning. Antall til venstre, andel av antall varslede nedbemanninger til høyre. N = 6 340

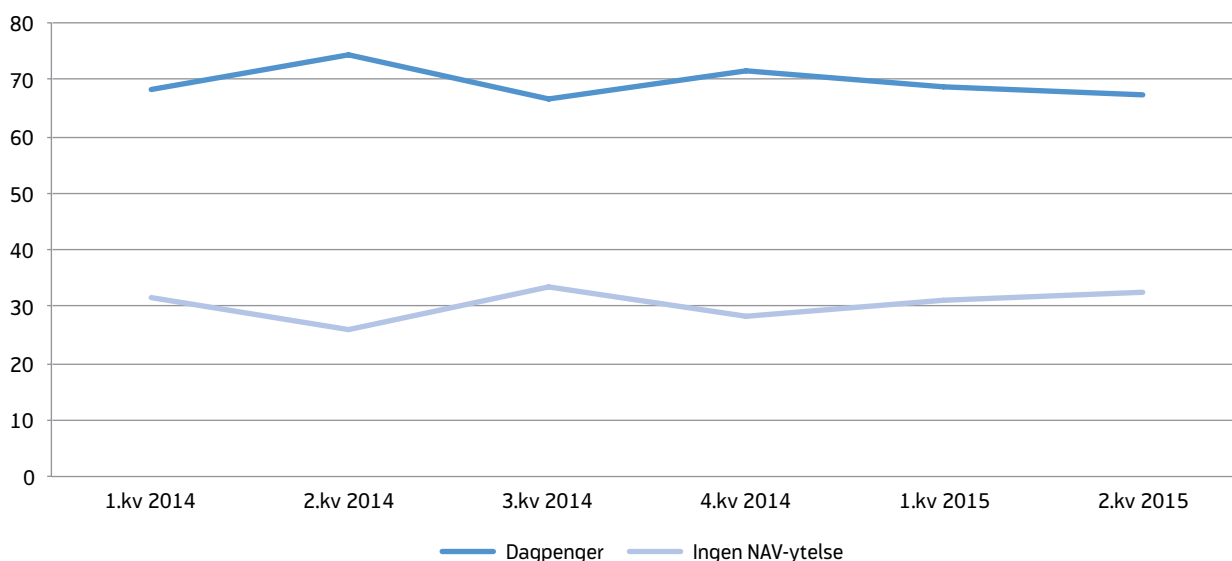
Kilde: NAV

blir ledige på grunn av nedbemanning kan med andre ord stige enda mer, uten at de havner i NAVs registre.

Ser vi på hvilke ytelser arbeidssøkerne mottar, deler utvalget seg i to: 70 prosent mottar dagpenger, mens

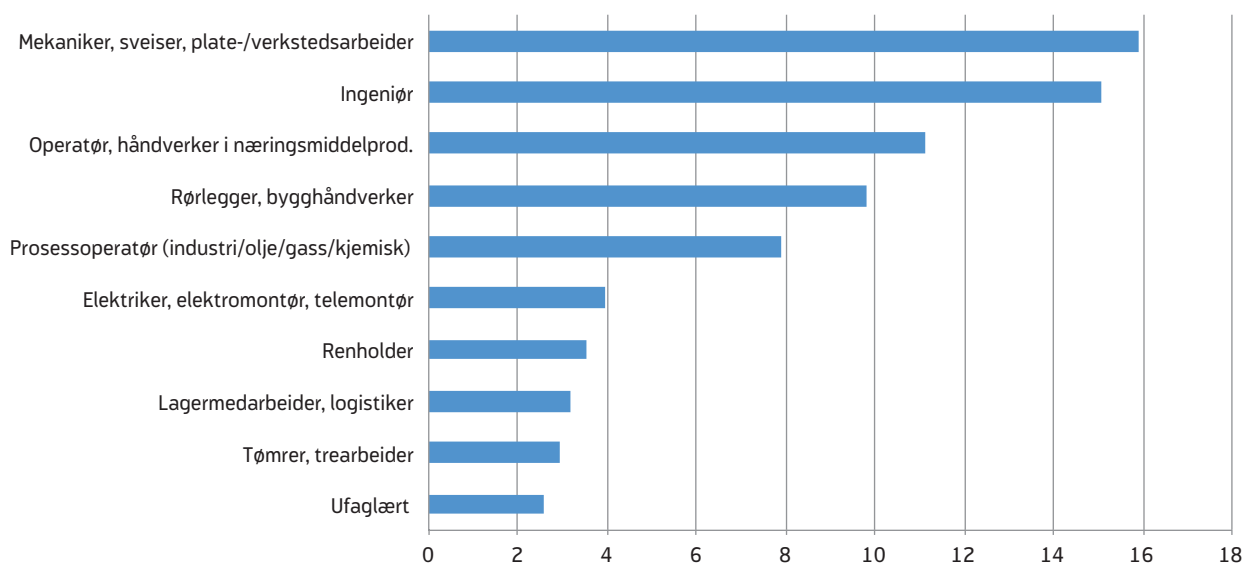
de resterende 30 prosentene ikke mottar noen ytelse fra NAV (figur 9). Den sistnevnte gruppen inkluderer trolig, som nevnt over, personer som har sluttpakker eller andre former for kompensasjon som følge av nedbemanningen. Antall dagpengemottakere økte fra

Figur 9. Andel arbeidssøkere blant personer som seks måneder etter varsel er hos NAV, etter ytelse¹. N = 6 340

¹ Noen få personer mottar arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd. På grunn av små tall utelater vi disse fra figur 9.

Figur 10. Andel registrerte arbeidssøkere som har jobbet i bedrifter som seks måneder tidligere varslet om nedbemanning, etter yrke. N = 6 340

Kilde: NAV

400 til 1 200 fra første kvartal 2014 til og med første kvartal 2015 (tall ikke vist). Dette skjedde i en periode da antallet varsler om nedbemanninger også økte. Det ser altså ut til at økende antall varslede nedbemanninger fører til at flere melder seg ledige og begynner å motta dagpenger. Antallet dagpengemottakere sank så litt i andre kvartal 2015, trolig som følge av at det kom færre varsler om nedbemanning enn i kvartalet før.

Ikke bare arbeidsledige ingeniører

Figur 10 viser de ti hyppigst forekommende yrkene blant arbeidssøkere fra bedrifter som har varslet om nedbemanning. 15 prosent har ingeniør⁷ som sitt siste registrerte yrke. I antall utgjør dette 900 av totalt 6 300 arbeidsledige, men det er ikke kun ingeniører som melder seg som arbeidssøkere. Med 16 prosent har flest av de registrerte arbeidssøkerne «mekaniker, sveiser eller plate-/verkstedsarbeider» som siste registrerte yrke. Listen gjenspeiler først og fremst hvilke næringer disse personene kommer fra. Fire av de fem kategoriene med flest arbeidssøkere kommer fra næringer dominert av olje.

I figur 10 vises bare de ti største hovedyrkesgruppene, av 43 totalt. Hvis vi bruker en mer fingrappert yrkesoversikt, med rundt 800 yrker, finner vi at produksjonsarbeidere i fiskeindustrien er enkeltyrket som har den høyeste andelen arbeidssøkere som følge av nedbemanning. Seks prosent av alle arbeidssøkere tilhører dette yrket⁸. Deretter følger sveisere, med tre prosent arbeidssøkere. Selv om det blant annet i media er blitt fokusert mye på at særlig ingeniører er hardt rammet av nedgangen i oljeindustrien, viser dette at det også er andre yrkesgrupper som rammes av større nedbemanning for tiden.

Avslutning

I denne artikkelen har vi beskrevet bedriftene som varsler om nedbemanning – og personene i disse bedriftene som seks måneder etter varselet er registrert hos NAV.

Bedriftene er oftest lokalisert i Rogaland, mens Oslo er fylket med nest flest varsler om nedbemanning. Denne geografiske spredningen viser at det ikke kun

⁷ Inkluderer alle typer ingeniører, som for eksempel ingeniører innen data, kjemi/metall/biologi og bygg/elektro.

⁸ Dette tallet kan imidlertid skyldes sesongvariasjoner i ansettelsesforhold i fiskeindustrien, hvor det er mer vanlig å nedbemanne i perioder med lite aktivitet.

er oljenæringen som er rammet av økende arbeidsledighet. Også bedrifter som leverer tjenester til oljenæringen merker nedgangen. Når det gjelder næring, ser vi at bedriftene som varsler om nedbemanning oftest hører til industri, bygg- og anlegg eller bergverksdrift og utvinning.

Med økende antall varsler om nedbemanning, burde man kunne se et økende antall personer som registrerer seg hos NAV. Det finner vi i denne analysen. Fra første kvartal 2014 til første kvartal 2015 økte antallet arbeidssøkere med 1 300 personer, fra 500 til 1 800. En økning i varsler om nedbemanning fører med andre ord til at flere henvender seg til NAV. De lokale NAV-kontorene kan derfor forvente en økt tilgang når antallet varslede nedbemanninger går opp.

I tillegg ser vi tegn til at effektueringen av nedbemanningsvarslene øker i perioden, målt gjennom andelen av de varslet nedbemannede ansatte som er arbeidssøkere hos NAV et halvt år etter. Sammenligner vi andre kvartal 2014 med andre kvartal 2015, er det åtte prosent flere registrerte arbeidssøkere av de varslede nedbemanningene (figur 8). Hvis vi derimot ser på alle som registrerer seg hos NAV, ser vi ingen tilsvarende økt effektuering. Dette skyldes trolig at vi i denne gruppen i større grad fanger opp personer som uavhengig av varselet ville kommet til NAV, og at vi dermed måler effektuering mindre presist enn når vi kun ser på arbeidssøkerne.

En grunn til at det ikke er økende trend blant alle personer som registrerer seg hos NAV er at vi også får med en del personer som har hatt tatt ut alderspensjon, som muligens forårsaker støy i dataene våre. Tidligere i artikkelen har vi sett at nesten en tredjedel av utvalget som registrerer seg hos NAV mottar alderspensjon. Blant denne gruppen er det trolig en del personer som hadde gått av med pensjon, helt uavhengig om bedriften de jobbet i varslet om nedbemanning. Men det kan også tenkes at det nettopp er denne gruppen personer som blir skviset ut av arbeidsmarkedet, slik at varselet om nedbemanning førte til at personene valgte å gå av med alderspensjon. Slike sammenhenger kan imidlertid ikke avdekkes direkte med våre data.

Dette er et første forsøk på å finne mer ut om bedriftene som varsler om nedbemanning og å synliggjøre konsekvensene nedbemanning har med hensyn til økt behov for oppfølging og inntektssikring fra NAV. Registerdataene brukt i denne artikkelen har gitt en god oversikt over akkurat dette. Begrensningene for registerdataene ligger blant annet i spesifiseringen av populasjonen som faktisk står i fare for å miste jobbene sine og som dermed er aktuelle for å registrere seg hos NAV, og at vi mangler informasjon om hvilke personer som faktisk blir nedbemannet.

Videre undersøkelser bør se mer på i hvor stor grad varslene faktisk trer i kraft. Særlig på grunn av at vi finner en økende andel arbeidssøkere av de varslede nedbemanningene. For å kunne si noe mer sikkert om dette kun skyldes tilfeldigheter, eller om varslene faktisk kan være med på å forutsi tilgangen til NAV-kontorene, bør undersøkelsen utvides og forbedres. Undersøkelsen kan gjøres bedre ved, for det første, å utvide tidsserien, både fremover og bakover i tid, slik at eventuelle tidstrender avdekkes. Vi ser for eksempel tegn til at det både er færre varslede nedbemanninger og færre personer som registrerer seg hos NAV seks måneder etter i andre kvartal sammenlignet med de andre kvartalene i observasjonsperioden.

For det andre, vi har heller ikke sett på hvordan overgangen fra bedrifter som varsler om nedbemanning til en registrering hos NAV skiller seg fra tilsvarende overganger i bedrifter som ikke varsler om nedbemanning. Dette kunne sagt noe mer presist om i hvilken grad sannsynligheten for å ha overgang til NAV blir styrt av om man er ansatt i en bedrift som varsler om nedbemanning, eller om det i større grad er en effekt av andre trekk ved enten personene eller bedriftene. På denne måten kunne man med større presisjon vurdere om varsler om nedbemanning faktisk øker sannsynligheten for at personer registrerer seg hos NAV.

Referanser

IRIS (2015) *Industribyggerne 2015. En kartlegging av ansatte i norske petroleumsrelaterte virksomheter, med et særskilt fokus på leverandørbedriftenes ansatte relatert til eksport.* Rapport IRIS – 2015/031. Stavanger: International Research Institute of Stavanger.

SSB (2015) *Virksomheter. 1. januar 2015.* Tilgjengelig fra <http://www.ssb.no/bedrifter> (hentet 16.12.2015)